

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 10
“นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชนกับการพัฒนางานวิจัยอย่างยั่งยืน”

Fullpaper: รวบรวมบทความฉบับเต็ม

วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2560
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

การศึกษาการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน

THE STUDY OF USAGE CONDITIONS AND REQUIREMENTS FOR RECREATION ZONE IN SAPHAN HIN PARK.

เบญจพร แก้วอุไทย¹ กนกวรรณ แก้วอุไทย² อารียา พนารินทร์³

¹ สาขาการจัดการพืชสวนประดับ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
โทรศัพท์ 08 5827 7050 อีเมลล์ j.jang2525@gmail.com

² สาขาการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
โทรศัพท์ 08 6537 0670 อีเมลล์ kanokkook@hotmail.com

³ สาขาวิชาการจัดการพืชสวนและภูมิทัศน์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
โทรศัพท์ 0980935154 อีเมลล์areeya.31.07.37@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่สวนสาธารณะสะพานหินและสำรวจการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน โดยการเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ การสำรวจ การสังเกตการณ์(n=682) และการตอบแบบสอบถาม(n=250) ผลพบว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ที่มีผลต่อการออกแบบคือลักษณะภูมิประเทศ การเข้าถึง ความหนาแน่นในการใช้พื้นที่ โดยผลจากการศึกษาการใช้งานพบว่าในพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมีปัญหาการวางผังบริเวณที่มีพื้นที่ใช้งานไม่สมดุลกันทำให้บางพื้นที่มีการใช้งานมากในขณะที่บางพื้นที่มีการใช้งานน้อย ปัญหาใหญ่ของการใช้งานคือขาดห้องน้ำสาธารณะ และที่จอดรถจักรยานยนต์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรเพิ่มเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับสวนได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวล และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยี เช่น ที่ชาร์ตแบตเตอรี่ สัญญาณอินเทอร์เน็ต สิ่งอำนวยความสะดวกในการดึงดูดให้มาใช้งานและสร้างกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ เครื่องเล่นเด็ก เส้นทางจักรยาน ที่จอดรถจักรยาน ที่นั่งและโต๊ะ และศาลา

คำสำคัญ: การใช้พื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ

Abstract

This study aims to study the landscape environment of Sapan Hin Park area, Explore recreational zone in Sapan Hin Park usage independent. Three methods were used: observation (n = 682) and questionnaire (n = 250). The results show that the landscape environment that affects design is the topography, access, density of space. Based on the study, it was found that in recreational areas, there was a problem in the layout of areas with unbalanced areas, which made some areas very usable, while some areas were less active. The big problem of use is the lack of public toilets. And motorcycle parking. Facilities that should be added to sustainability for the garden include: Facilities for all And technology facilities, such as the battery charging. Internet signal Facilities to attract and use the recreation Zone and create a variety of activities, including children's toys. Bicycle path Bicycle parking Seats- tables and pavilions

Keyword: Park Usage, Recreation Area

1. บทนำ

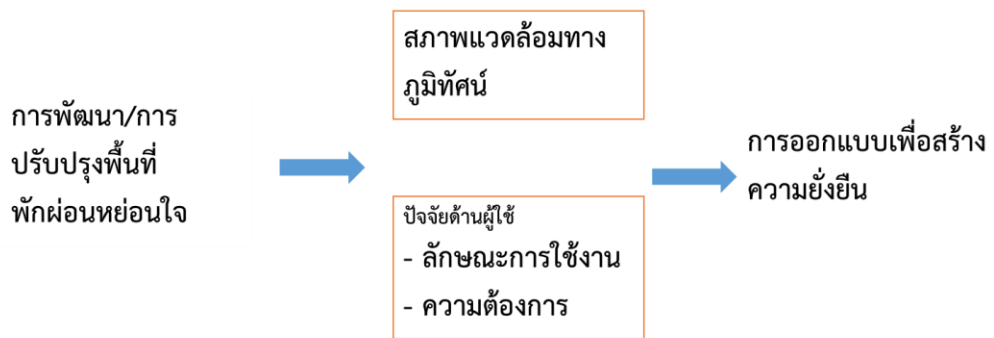
สวนสาธารณะคือพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเมือง จะต้องมีการออกแบบพื้นที่เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการคำนึงถึงการจัดสภาพพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้งาน “สวนสาธารณะที่ดีต้องมีองค์ประกอบทางกายภาพที่ทำให้รู้สึกถึงการต้อนรับและความสะดวกสบายสำหรับ

ประชาชนทุกกลุ่มในสังคม อีกทั้งควรเป็นสถานที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และผู้พิการ นอกจากนี้การออกแบบสวนสาธารณะให้เป็นสถานที่สาธารณะที่ดี ต้องเป็นบริเวณที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย (Uses and Activities) มีความปลอดภัยสะอาดและดึงดูดใจ (Comfort and Image) และเป็นสถานที่สำหรับผู้นั่งจะได้มาพบปะสังสรรค์กัน (Sociability)” (สุนิรันดร์ เพชรรัตน์, 2557) โดยเฉพาะสวนสาธารณะระดับเมืองซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมืองภูเก็ตที่มีผู้ใช้หนาแน่น พื้นที่สวนสาธารณะจะต้องตอบสนองพฤติกรรมการใช้ของบุคคล อาจมีโอกาสของการเกิดปัญหาสภาพพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรม การใช้พื้นที่บางส่วนถูกปล่อยร้าง ไม่มีคนเข้าไปใช้หรือบางส่วนมีการใช้งานผิดประเภท ปัญหานี้เป็นเหตุที่ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนสาธารณะที่มีอยู่ให้คุ้มค่าได้

การออกแบบหรือการพัฒนาใดๆอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนซึ่ง “การพัฒนาอย่างยั่งยืนคือการพัฒนาที่เน้นให้มนุษย์คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติบนโลก และให้มีการดำเนินการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนทั้งในยุคปัจจุบัน และยุคต่อๆ ไปอย่างเท่าเทียมกัน” (สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ, 2556) สำหรับการออกแบบหรือการพัฒนาสวนสาธารณะจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้งานในระยะยาว โดย “ในการออกแบบสวนสาธารณะควรคำนึงถึง ความสวยงามคงทน ประหยัดในระยะยาว และการจัดการดูแลรักษาอย่างง่ายเพื่อให้สวนสาธารณะมีความยั่งยืน” (จิตติกานต์ วิริยะเพียรดี, 2545) จากการศึกษาของ ม.ล.จิรทิพย์ เทวกุล, 2550 แนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนมีลักษณะทางกายภาพสัมพันธ์กับบริบท โดยที่องค์ประกอบย่อยภายในสวนเป็นระบบพึ่งพาตนเอง เช่น การใช้พืชพรรณท้องถิ่น การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการบำบัดน้ำ การใช้วัสดุปูพื้นที่มีลักษณะรูพรุน การรีไซเคิลวัสดุต่างๆ เพื่อนำมาทำปู เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงถึงภาพลักษณ์ทางสุนทรียภาพแบบใหม่ มีกิจกรรมภายในสวนที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณค่าธรรมชาติ มีการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและไม่สิ้นเปลืองในการดูแลรักษา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในพื้นที่ศึกษาสวนสาธารณะสะพานหินเป็นพื้นที่ภายใต้การดูแลของเทศบาลนครภูเก็ต ปัจจุบันพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมีการออกแบบพื้นที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายกิจกรรมโดยเน้นการปลูกต้นไม้ใหญ่เช่น สนทะเล จามจุรี ตีนเป็ด เพื่อให้เกิดร่มเงาในพื้นที่ แต่ในหลายพื้นที่มีการใช้งานพื้นที่น้อยและบางพื้นที่มีความแออัดในการใช้งาน สภาพพื้นที่บางจุดมีสภาพเสื่อมโทรมต้นไม้ไม่ได้รับการดูแล สนามหญ้าเน่าตาย เป็นเหตุจากการใช้งาน จึงนำมาซึ่งการศึกษาการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหินเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ให้ได้แนวทางซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถนำไปดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดลักษณะการออกแบบที่มีความยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษานิยามความหมายของ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จากสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560 ให้ความหมาย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป และเป็นที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินเล่น การพักผ่อนการออกกำลังกาย โดยมีการจัดแต่งบริเวณไว้อย่างสวยงาม พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการแก่ประชาชน สำหรับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ในการศึกษาของภควดี ศรีอ่อน, 2555 พบว่า ผู้ใช้สวนสาธารณะเข้ามาทำกิจกรรมหลายชนิดแต่ละกลุ่มวัย มีช่วงเวลาที่มาใช้และชนิดกิจกรรมที่สนใจแตกต่างกันและพบพื้นที่ทำกิจกรรมชนิดเดียวกันเป็นประจำ พื้นที่ที่มีผู้ใช้เฉพาะช่วงเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลา และพบการใช้งานพื้นที่ที่ไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับทำกิจกรรม และพื้นที่ที่มีการเข้าไปใช้น้อย ส่วนปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้ ได้แก่ สภาพที่เกิดของกิจกรรม เช่น การเป็นพื้นที่กว้าง พื้นที่ในร่มเงาพื้นที่ผิวเป็นลานแข็งหรือสนามหญ้า ความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกนอกจากนี้ การศึกษาของ Chiesura A., 2004 พบว่ากลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจที่ต่างกันในการเยี่ยมชมสวนสาธารณะและกิจกรรมที่ทำในสวนสาธารณะแตกต่างกัน การออกแบบและการจัดการจึงควรพิจารณาความต้องการด้านนันทนาการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยดังภาพ

2. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่สวนสาธารณะสะพานหิน
2. สำรวจการใช้งานและความต้องการพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาใน 3 วิธีการ ในพื้นที่ส่วนที่จัดเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจขนาดพื้นที่ศึกษา 37 ไร่ 3 งาน 12 ตารางวา คือ 1) การสำรวจสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ 2) การสังเกตการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจใช้แบบสังเกต($n=682$) และ 3) การสอบถามความต้องการของผู้ใช้พื้นที่($n=250$)

1 การสำรวจสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์

สำรวจข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ประกอบการสำรวจในหัวข้อต่อไปนี้ (1)ตำแหน่งที่ตั้งของสวน (2)ขนาดและรูปร่างของพื้นที่นันทนาการในสวน (3)การเข้าถึง (4)การสัญจร (5)ลักษณะการออกแบบพื้นที่ใช้งาน ในส่วนของปัจจัยด้านการออกแบบสวนยั่งยืน ได้แก่ การสำรวจความหลากหลายของกิจกรรมภายในสวน การสำรวจองค์ประกอบในสวนที่ได้คำนึงถึงคนทั้งมวล การใช้พืชพันธุ์ท้องถิ่น กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมชาติ ลักษณะความปลอดภัยในบริเวณต่างๆ ทำการบันทึกข้อมูลบนแผนที่สำรวจ และนำมาวิเคราะห์กับข้อมูลการใช้งานของกลุ่มผู้เข้าร่วมถึงนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาใช้ในการจัดทำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์การใช้งานพื้นที่และนำเสนอในรูปแบบของภาพกราฟฟิคที่อธิบายการวิเคราะห์ลักษณะการใช้งาน

2 การสังเกตการใช้งานพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลการสังเกตในพื้นที่เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ช่วงเวลา 6.00-18.00 น.รวม ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจำนวน 682 ชุดร่วมกับการใช้แผนที่บันทึก โดยผู้วิจัย(3)เป็นผู้เก็บข้อมูล ทำการสังเกตพฤติกรรมได้แก่ ตำแหน่งของการใช้พื้นที่ ช่วงเวลาที่ใช้งาน ลักษณะของกิจกรรมที่ทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาในการอธิบายโดยแสดงค่าร้อยละ และอธิบายผลในรูปแบบของแผนที่กราฟฟิค

3 การสอบถามความต้องการของผู้ใช้พื้นที่

ผลจากการสังเกตการณ์จำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะบริเวณพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นเวลา 1 สัปดาห์โดยบันทึกผลในช่วงที่มีการใช้งานมากที่สุดเช้า 16.00-18.00 น. พบจำนวนผู้ใช้พื้นที่ต่อวันเฉลี่ย 185 คนต่อวัน แต่วันที่มากที่สุดคือวันเสาร์ จำนวน 295 คน จากประชากรคือจำนวนผู้มาใช้สวนสาธารณะที่บันทึกได้ในวันที่ได้มีการใช้สวนมากที่สุดและส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้พื้นที่ในวัยหนุ่มสาวและวัยทำงาน ผู้วิจัยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie &

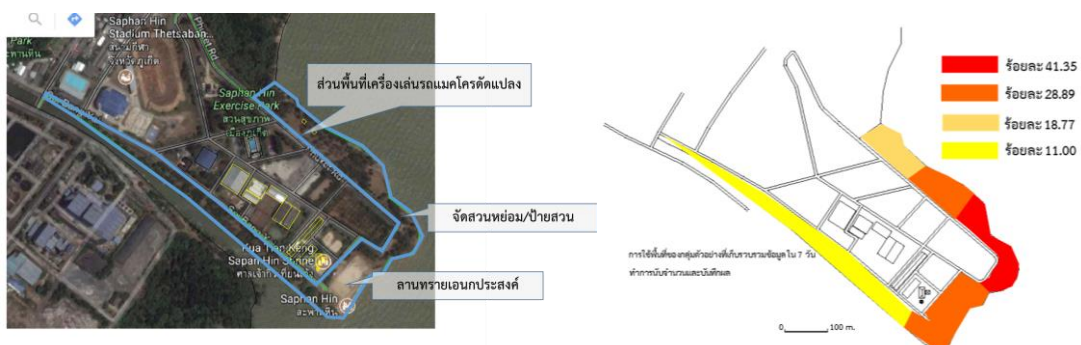
Morgan) เพื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กโดยเลือกที่ขนาดประชากร 300 คนควรมีขนาดตัวอย่าง 169 ตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อให้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้มากขึ้นจึงทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบบังเอิญ ระยะเวลาเก็บข้อมูล 1 เดือน เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เช่น เพศ ช่วงอายุ การศึกษา อาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ามาใช้พื้นที่ เป็นต้น) ปัญหาอุปสรรคการใช้งานพื้นที่ ระดับความสวยงาม ความน่าสนใจของพื้นที่ การประเมินความพึงพอใจการใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในพื้นที่ ระดับความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ทำการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนาในการอธิบายโดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาอธิบายผล ใน 2 ส่วนคือ

1) การศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่สวนสาธารณะสะพานหิน

พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน ตั้งอยู่บริเวณปลายแหลมยื่นลงไปทะเลบางส่วนเป็นพื้นที่ถมทะเล ทำให้ต้องมีการพิจารณาในด้านการออกแบบเขื่อนเพื่อป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง การเข้าถึงสวนสาธารณะสะพานหินสามารถเข้าถึงได้ 3 ทาง คือ (1) ทางถนนภูเก็ต บริเวณทิศเหนือของสวน บริเวณทางเข้าของสวน (2) ทางถนนศักดิ์เดชผ่านวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต (3) ทางซอยสะพานหิน บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสวนและมีการออกแบบที่จอดรถไว้บริเวณริมถนน ทั้งนี้จำนวนการเข้าออกยังเป็นอุปสรรคในการควบคุมการเปิดปิดของสวนทำให้ประชาชนบางส่วนเข้ามาใช้สวนในช่วงเวลากลางวัน ในส่วนของพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหินนั้นเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย และจัดกิจกรรมต่างๆ การสำรวจการใช้งานพื้นที่พบว่าพื้นที่ที่มีการใช้งานมากในบริเวณริมทะเลด้านตะวันออกดังภาพ ซึ่งมีผลทำให้บริเวณนั้นมีปัญหาเรื่องการจัดวางการจราจร และจอดรถจักรยานยนต์ในพื้นที่จอดรถยนต์ สำหรับหญ้าในพื้นที่บริเวณสีแดงมักจะเจริญเติบโตได้ไม่ค่อยดีนัก ในขณะที่บริเวณพื้นที่สีเหลืองริมถนนซึ่งจัดให้เป็นที่จอดรถไม่ค่อยมีการจอดรถและไม่ค่อยมีการไปใช้พื้นที่บริเวณนั้นมักเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มาพบปะเพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแต่งรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์

ขอบเขตพื้นที่ศึกษาและความหนาแน่นในการใช้พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวน

2) การใช้งานและความต้องการพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน

จากการสำรวจความหลากหลายของกิจกรรมภายในสวนพบว่าในสวนมีการออกแบบเพื่อการใช้งานเอนกประสงค์สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายทั้งจัดงาน มีพื้นที่สำหรับเดิน วิ่งออกกำลังกายเป็นเส้นทางกว้าง 1 เมตรเชื่อมโยงในพื้นที่ การสำรวจองค์ประกอบในสวนไม่ได้มีการออกแบบทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ การออกแบบป้ายไม้ได้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อผู้พิการทางสายตา พื้นที่ต่างระดับระหว่างทางเท้าและถนนไม่ได้จัดทำลาด

สำหรับการใช้พืชพันธุ์ท้องถิ่น ในพื้นที่ได้สำรวจพบพันธุ์ไม้ยืนต้นที่ใช้ในการออกแบบจัดสวน 18 ชนิด โดยชนิดที่มีมากที่สุดคือต้นสน รองลงมาคือจามจุรี และจิกน้ำตามลำดับ ส่วนใหญ่พันธุ์ไม้ที่ใช้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศริมทะเล กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมชาติในพื้นที่ได้มีการออกแบบเส้นทางเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนในบริเวณใกล้เคียง ลักษณะความปลอดภัยในบริเวณต่างๆพบว่าสวนสาธารณะทั้งหมดเป็นพื้นที่โล่งที่มีต้นไม้ใหญ่อยู่ทั่วบริเวณ มีเพียงบางจุดเป็นจุดที่อับลับเช่นบริเวณใต้ต้นไม้เตี้ยซึ่งมีความสูงเพียง 2-3 เมตร และบริเวณใกล้กับพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นมุมอับ โดยสรุปปัญหาที่พบในการสำรวจคือการใช้งานพื้นที่ไม่สอดคล้องกับการออกแบบ ในประเด็นได้แก่ จำนวนที่จอดรถจักรยานยนต์ไม่เพียงพอ และตำแหน่งที่ให้จอดไกลจากการเข้าถึงสวนน้ำซึ่งในพื้นที่สนามหญ้าไม่สามารถปูเสื่อเพื่อนั่งได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ไม่มีที่นั่งสำหรับกลุ่มเพื่อนที่มาด้วยกัน อุปกรณ์พื้นที่ส่วนเด็กเล่นมีเด็กเข้าไปใช้มาก และตำแหน่งห้องน้ำสาธารณะยังอยู่ไกลจากพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับผลจากแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการใช้งานพื้นที่

จากแบบสอบถามการใช้งานคนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.2 โดยอายุอยู่ในช่วง 20-40 ปี การศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 48.8 มีอาชีพพนักงานบริษัท ราชการ และนักเรียน นักศึกษา โดยมากมาใช้พื้นที่ในวันหยุด เสาร์และอาทิตย์ ร้อยละ 59.6 ช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่มากที่สุดเป็นช่วงเวลา 15.01-18.00 น. ร้อยละ 86.8 เหตุผลทำใช้เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศดี ร้อยละ 59.2 เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ และร้อยละ 30 เดินทางโดยรถยนต์ ร้อยละ 6.8 เดินทางโดยจักรยาน การเดินทางส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นกลุ่มเพื่อน 2-3 คนร้อยละ 56 กิจกรรมที่ทำมากที่สุดเมื่อเข้ามาถึงพื้นที่คือ การนั่งพักผ่อนพูดคุยกัน ร้อยละ 53.2 รองลงมานั่งร่วมรับประทานอาหารร้อยละ 18.8 และเดินออกกำลังกายร้อยละ 8.4

ลักษณะการใช้งานในพื้นที่

การสังเกตกลุ่มตัวอย่าง(n=682) ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหนุ่มสาว หรือวัยทำงานหญิง(ร้อยละ37.68) และรองลงมาคือกลุ่มวัยทำงานชาย(ร้อยละ 26.98) ส่วนวัยเด็กมี ร้อยละ 20.82 และวัยชราร้อยละ 11.88

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำในพื้นที่(n=682) ทำในพื้นที่ส่วนใหญ่มานั่งจับกลุ่มพูดคุยมากที่สุด คือร้อยละ 39.00 รองลงมาคือนั่งร่วมวงรับประทานอาหารร้อยละ 28.30 การเดิน/วิ่งออกกำลังกายร้อยละ 12.32 ส่วนกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นเด็กร้อยละ 6.60 กิจกรรมอื่นได้แก่ ปั่นจักรยาน ร้อยละ 4.55 ทาหอยและสัตว์น้ำร้อยละ 3.81 เล่นว่าว/เล่นกองทรายร้อยละ 2.64 และนั่งชมวิวทิวทัศน์ลำพัง 2.79

สำหรับปัญหาในพื้นที่จากแบบสอบถามผู้ใช้บริการ (n=250) คือที่จอดรถไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 0.64 S.D=0.492) การสำรวจยังพบว่ารถจักรยานยนต์ไม่มีที่จอดรถ พื้นที่ข้างถนนส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่จอดรถยนต์และในบริเวณตอนกลางของพื้นที่สะพานหินยังมีลานจอดรถยนต์ขนาดใหญ่ให้บริการแต่ทุกวันจะมีตลาดนัดอาหารอยู่ในพื้นที่ลานจอดรถในช่วงเย็น รถยนต์จึงจำเป็นต้องจอดในที่จอดรถข้างทาง ปัญหารองลงมาคือการขาดแคลนห้องน้ำสาธารณะ(ค่าเฉลี่ย 0.58 S.D=0.456) จากการสำรวจแม้ว่าจำนวนห้องน้ำสาธารณะที่มีให้บริการตามอาคารต่างๆมีเพียงพอรองรับจำนวนผู้ใช้งานในสวนแต่ปัญหาคือไกลจากพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจไปมากกว่า 100 เมตร และพื้นที่ขาดความปลอดภัยเนื่องจากมีมุมอับทึบ(ค่าเฉลี่ย 0.43 S.D=0.442) พื้นที่สะพานหินเป็นพื้นที่เข้าถึงได้ง่ายแม้มีการตรวจตราควบคุมแต่ในเวลากลางคืน หรือช่วงพลบค่ำกลับเป็นพื้นที่เฝ้าระวังด้านอาชญากรรม ปัญหาขาดม้านั่ง โต๊ะที่นั่งพักผ่อน(ค่าเฉลี่ย 0.41 S.D=0.437) แม้จากการสำรวจที่นั่งที่มีอยู่แล้วไม่เพียงพอ จนต้องมีกิจการเช่าเสื่อและช่วยบรรเทาแต่กลับมีปัญหาคาเป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้ให้เช่า และพื้นที่นั่งที่ไม่มีกั้นกีดพื้นที่เป็นสัดส่วน ในด้านการขาดการออกแบบที่คำนึงถึงคนทั้งมวล(ค่าเฉลี่ย 0.38 S.D=0.501) สอดคล้องกับการสำรวจคือการออกแบบหลายส่วนยังไม่เอื้อต่อการใช้งานสำหรับคนทั้งมวล

ปัญหาและอุปสรรคการใช้งานพื้นที่				
ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรคในการมาใช้พื้นที่	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ลำดับความสำคัญ
1.	ความแออัดของพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน	0.33	0.311	
2.	ขาดม้านั่ง/โต๊ะที่นั่งพักผ่อน	0.41	0.437	4
3.	ขาดอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็ก	0.25	0.284	
4.	การขาดแคลนห้องน้ำ	0.58	0.456	2
5.	ขาดแคลนปลั๊กไฟฟ้า/ที่ชาร์ตแบตเตอรี่	0.36	0.326	
6.	ที่จอดรถไม่เพียงพอ	0.64	0.492	1
7.	ความปลอดภัยมีมุมมืดจุดอับ	0.43	0.442	3
8.	ขาดร่มเงาต้นไม้ใหญ่	0.26	0.315	
9.	ที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ	0.17	0.246	
10.	คูวีงและทางเดินไม่เพียงพอ	0.17	0.118	
11.	ขาดการออกแบบที่คำนึงถึงคนทั้งมวล(เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุและอื่นๆ)	0.38	0.501	5

ความพึงพอใจและความต้องการใช้งานพื้นที่

จากแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจกับขนาดของลานโล่ง(เฉลี่ย 4.01 SD=0.783) เนื่องจากมีการออกแบบซึ่งทำให้เกิดความยืดหยุ่นด้านการใช้งานมาก สำหรับส่วนที่จะต้องมีการปรับปรุงได้แก่ จำนวนที่จอดรถยนต์หรือที่จอดรถจักรยานยนต์ (ร้อยละ 2.14) จำนวนห้องน้ำ(ร้อยละ 2.37) จำนวนม้านั่งบริเวณริมทางเดิน (2.65) ขนาดของสนามเด็กเล่น (2.79)และจำนวนศาลาพักผ่อน(2.79)

การประเมินความพึงพอใจการใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในพื้นที่ (คะแนนเต็ม 5)

ลำดับ	ความพึงพอใจการใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในพื้นที่	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	จำนวนที่จอดรถยนต์ / จอดจักรยานยนต์	2.14	0.956
2	จำนวนห้องน้ำ	2.37	1.053
3	ขนาดของสนามเด็กเล่น	2.79	0.983
4	ลานทราย	3.02	1.047
5	จำนวนที่ทิ้งขยะ	3.00	0.99
6	ขนาดลานโล่ง	4.01	0.783
7	จำนวนม้านั่งบริเวณริมทางเดิน,โต๊ะไม้หินอ่อน	2.65	0.973
8	จำนวนศาลาพักผ่อน	2.79	0.975
9	จำนวนป้ายเตือนภัย	3.12	1.005
11.	จำนวนเครื่องเล่นรถแมคโค(ตัดแปลง)	3.07	0.882

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่

ผลความต้องการส่วนใหญ่ต้องการห้องน้ำมากที่สุด (เฉลี่ย 0.81 S.D.=0.317) รองลงมาคือเพิ่มจำนวนเครื่องเล่นเด็ก (เฉลี่ย 0.74 S.D.=0.441) เพิ่มม้านั่งบริเวณริมทางเดิน,โต๊ะไม้หินอ่อน (เฉลี่ย 0.70 S.D.=0.459) ดังตาราง

ระดับความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่

ลำดับ	รายการที่มีความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	เพิ่มที่จอดรถยนต์	0.41	.455
2	เพิ่มที่จอดรถจักรยานยนต์	0.69	.462
3	เพิ่มที่จอดรถจักรยาน	0.38	.501
4	เพิ่มความกว้างทางเดินเท้าในสวน	0.32	.331
5	เพิ่มจำนวนเส้นทางเดินเท้าในสวน	0.31	.407
6	เพิ่มจำนวนห้องน้ำ	0.81	.317
7	เพิ่มขนาดสนามเด็กเล่น	0.36	.439
8	เพิ่มจำนวนเครื่องเล่นเด็ก	0.74	.441
9	จัดให้มีที่ชาร์ตแบตเตอรี่	0.65	.458
10	จัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต	0.67	.412
11	เพิ่มที่ทิ้งขยะ	0.34	.425
12	เพิ่มขนาดลานโล่ง	0.47	.461
13	เพิ่มม้านั่งบริเวณริมทางเดิน, โต๊ะไม้หินอ่อน	0.70	.459
14	เพิ่มศาลาพักผ่อน	0.52	.501
15	เพิ่มป้าย หรือ คำแนะนำที่ชัดเจน กรณีเกิดเหตุร้าย	0.35	.479
16	จัดให้มีพื้นที่กิจกรรมการเดินแอร์บิค	0.44	.496
17	จัดให้มีลานเล่นดนตรี	0.28	.499
18	จัดให้มีพื้นที่สำหรับขายกุ่ม หอย ปู ปลา	0.31	.491
19	เพิ่มเส้นทางสำหรับปั่นจักรยาน	0.56	.498

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ที่มีผลต่อการออกแบบ ได้แก่ สภาพทางภูมิประเทศ(ปลายแหลมยื่นลงทะเล) ทางเข้าออกจำนวนหลายทาง ความหนาแน่นการใช้พื้นที่แต่ละบริเวณแตกต่างกัน มีผลต่อการออกแบบและการจัดการสวน การออกแบบสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนในพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้มีการออกแบบได้มีการออกแบบให้พื้นที่ใช้งานมีลักษณะของความยืดหยุ่นและพื้นที่ผิวส่วนใหญ่สามารถระบายน้ำได้ พืชพันธุ์ที่ใช้ในการจัดสวนในพื้นที่ได้ใช้พืชพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับภูมิอากาศในบริเวณนั้นอยู่แล้ว แต่ทางเทศบาลยังไม่มีเทคนิคในการดูแลต้นไม้ใหญ่ไม่มีการตัดแต่งที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ กิ่งผู้มีโอกาสที่จะหล่นและสร้างความเสียหายได้ สำหรับต้นสนเป็นไม้ที่มีไส้กลางมีอายุการใช้งานจำเป็นต้องมีการตรวจสอบดูแลอยู่เสมอเพื่อป้องกันไม่ให้ต้นผุและล้มตาย ส่วนที่จำเป็นต้องมีการออกแบบเพิ่มเติมคือการออกแบบที่คำนึงถึงคนทั้งมวล เช่น ทางลาดสำหรับพื้นที่ต่างระดับ แผ่นพื้นทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตา บ้ายสำหรับผู้พิการทางสายตา ห้องน้ำผู้พิการ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาสภาพการใช้งานและความต้องการใช้พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะสะพานหิน ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานและหนุ่มสาวเป็นหลัก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งานของคนทุกวัยจึงควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับ สิ่งอำนวยความสะดวกแรกที่สำคัญคือห้องน้ำสาธารณะควรมีการออกแบบห้องน้ำสาธารณะกระจายไปตามจุดต่างๆซึ่งอาจเป็นห้องน้ำขนาดเล็กขึ้นอยู่กับรูปแบบให้เหมาะสม มีการจัดที่จอดรถจักรยานยนต์และรถยนต์ให้ง่ายต่อการเข้าถึงพื้นที่สวน มีที่นั่งภายในสวนที่เป็นที่นั่งถาวร และจัดพื้นที่สำหรับนั่ง

ปิกนิกให้เป็นสัดส่วน จำนวนเครื่องเล่นเด็กให้มากขึ้นเพื่อรองรับการใช้งานและกิจกรรมของเด็ก ควรจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับจักรยานและที่จอดจักรยานเพื่อให้เกิดการใช้งานจักรยานมากขึ้น คนส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มคนทำงานจึงมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสัญญาณอินเทอร์เน็ตและที่ชาร์จแบตเตอรี่ ในการออกแบบจึงควรพิจารณาสิ่งอำนวยความสะดวกลักษณะนี้ให้มีอยู่ในสวนสาธารณะทั่วไปของเทศบาลด้วย

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือจากผู้ใช้พื้นที่สวนสาธารณะสะพานหินบริเวณพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจที่ช่วยตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในมุมมองของผู้ใช้งาน เพื่อนำไปสู่ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะของงานวิจัย ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

7. บรรณานุกรม

- จิตติกานต์ วิริยะเพียรดี. (2545) รูปแบบสวนสาธารณะในเมือง เพื่อความยั่งยืนตามทัศนะของเจ้าหน้าที่สวนสาธารณะเขตกรุงเทพมหานคร,บทความวิชาการ สืบค้นจาก <http://www.lib.kps.ku.ac.th>
- จิรทิพย์ เทวกุล, ม.ล.. (2550) แนวทางการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนสำหรับพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง ปีที่ 5 ฉบับที่ 3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภควดี ศรีอ่อน. (2555) พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ กรณีศึกษา สวนรมณีนาถ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการผังเมือง,มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุคนิรันดร์ เพชรรัตน์. (2557) การออกแบบสวนสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนทุพพลภาพ, บทความวิชาการ สืบค้นจาก <http://eng.swu.ac.th/km/2557.html>
- สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560) มาตรฐานสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet>
- สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ. (2556) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- Anna Chiesura. (2004) The role of urban parks for the sustainable city. Landscape and Urban Planning 68 (2004): 129–138
- Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan. (1970) Educational and Psychological Measurement 30: 607-610.

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวเบญจพร แก้วอุไทย
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
 วัน เดือน ปี เกิด 31 กรกฎาคม 2525

ที่อยู่ปัจจุบัน คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
 21 ม.6 ต.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต

เบอร์โทรศัพท์ -
 เบอร์โทรสาร -
 เบอร์โทรศัพท์มือถือ 085 827 7050

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2547	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต	สถาปัตยกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2551	ผังเมืองมหาบัณฑิต	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2556- ปัจจุบัน	อาจารย์	คณะเทคโนโลยีการเกษตร
2551-2556	นักผังเมืองและสถาปนิก	บริษัทโซติจินดา มูเซล คอนซัลแตนท์
2550-2551	สถาปนิก	บริษัทสถาปนิก 137

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ที่ทำเสร็จแล้ว

- การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยปี 2556

- แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยปี 2557

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

โครงการ แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในศูนย์การเรียนรู้การเกษตร กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้การเกษตรตำบลสาธุ จังหวัดภูเก็ต

แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 2559

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวกนกวรรณ แก้วอุไทย
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
วัน เดือน ปี เกิด 2 มิถุนายน 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน 69/338 ม.1 ต.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000

เบอร์โทรศัพท์ -
เบอร์โทรสาร -
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 0865370676

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2545	บริหารธุรกิจบัณฑิต	การจัดการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2555	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	อุทยาน นันทนาการและ การท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2555	อาจารย์	สาขาการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว คณะ เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยปี 2556

- โครงการศึกษาความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโครงการตลาดอาหารเกษตรปลอดภัยในจังหวัดภูเก็ต แหล่งทุน : สภาเกษตรกรจังหวัดภูเก็ต

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวพุน้ำร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยปี 2557

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวอารีญา พนารินทร์
ตำแหน่งปัจจุบัน นักศึกษา
วัน เดือน ปี เกิด 31 กรกฎาคม 2537

ที่อยู่ปัจจุบัน 14/28 หมู่ 5 ต.รัชฎา อ.เมือง จ.ภูเก็ต

เบอร์โทรศัพท์ -

เบอร์โทรสาร -

เบอร์โทรศัพท์มือถือ 098 0935154

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2560	ปริญญาตรี	การจัดการพืชสวนประดับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2560	ผู้ช่วยวิจัย	สาขาวิชาการจัดการพืชสวนประดับ คณะเทคโนโลยีการเกษตร

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ
